

Териториално статистическо бюро - Югоизток

Отдел „Статистически изследвания - Сливен“

**ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ
В ОБЛАСТ СЛИВЕН ПРЕЗ 2024 ГОДИНА**

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодно провежданото наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот (SILC)“.

През 2024 г. линията на бедност общо за страната е 763.83 лв. средномесечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 1 401.3 хил. лица, или 21.7% от населението на страната.

Данните от изследването позволяват изчисляване на линия на бедност за всяка област. Приложен е същия метод както при линията на бедност на национално ниво - 60% от средния общ разполагаем нетен доход на домакинствата в рамките на областта. За 2024 г. в област Сливен размерът на линията на бедност е 611.17 лв. средномесечно на лице от домакинство, като под прага на тази линия е живяло 18.3% от населението на областта.

**1. Основни индикатори за бедност в област Сливен през периода
2019 – 2024 година**

Индикатори	2020	2021	2022	2023	2024
Линия на бедност - средномесечен размер - лв.	344.8	422.8	437.5	558.7	611.2
Относителен дял на бедните - % от населението	31.3	25.2	22.8	13.4	18.3
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери - % от населението	50.6	48.4	50,4	53,6	57,2
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	35.7	31.5	28.2	22.3	30.8
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	8.7	6.1	6.4	4.9	7.0
Коефициент на Джини ¹	39.3	35.1	35.8	31.9	37.9

¹Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ СЛИВЕН ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

През 2024 г. най-ниската линия на бедност се наблюдава в областите Видин и Силистра - съответно 524 и 550 лв., а най-високата - в област София (столица) – 1 183 лв., следвана от областите Перник (897 лв.), Варна (875 лв.), Кюстендил (834 лв.) и Стара Загора (818 лева).

Най-висок е относителният дял на бедните спрямо линията на бедност за областта в областите Перник - 32.1%, Стара Загора - 26.3%, Търговище - 22.4%, Варна - 22.3%, и София (столица) - 22.2%.

Най-нисък е относителният дял на бедните в областите Габрово - 11.2%, Велико Търново - 12.4%, Монтана, Силистра и Смолян - с по 13.1%, и Шумен - 13.2%.

Спрямо предходната година размерът на линията на бедност за област Сливен се увеличава с 9.4%, а относителният дял на бедното население нараства с 4.9 процентни пункта. В областта относителният дял на бедност при мъжете е 16.3%, а при жените – 20.1%. Разликата в равнищата на бедност по пол е 3.8 процентни пункта при 1.8 пункта за страната. В сравнение с предходната година, относителният дял на бедност при мъжете в област Сливен се увеличава с 5.2 процентни пункта, а при жените - с 4.5 процентни пункта.

Същевременно обаче системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2024 г. показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност се повишава от 21.7% до 30.0%, или с 8.3 процентни пункта за страната, а за област Сливен равнището на бедност се повишава от 18.3% до 30.8% или с 12.5 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност за областта нараства до 57.2% или с 38.9 процентни пункта.

Поляризацията на населението в област Сливен по доход, измерен чрез съотношението на доходите между бедните и богатите слоеве на обществото за 2024 г. показва, че най-бедните 20% в областта имат 7.0 пъти по-нисък доход от най-богатите 20%, като спрямо 2023 г. поляризацията е по-силно изразена.

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. До 2020 г. за оценка на материалните лишения на домакинствата се използваша девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги. От 2021 г. се включва нов показател за тежки материални и социални лишения, който показва липсата на необходими и желани предмети за водене на достоен живот. Изчислява се като дял на лицата от населението, които не могат да си позволят 7 от 13 показателя - 6 на индивидуално ниво и 7 на ниво домакинство. През 2024 г. 16.6% от населението на страната живее в тежки материални и социални

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ СЛИВЕН ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

лишения, а в област Сливен този показател е 30.8%. В областта в материални лишения живеят 29.9% от мъжете и 31.7% от жените.

2. Показатели за материални и социални лишения през 2024 г. за област Сливен

Въпроси към домакинството	Лица с ограничения – бр.	Относителен дял от населението - %
Може ли домакинството да посрещне със собствени средства неочаквани финансови разходи (неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.)	89 670	52.6
Може ли домакинството да си позволи, ако желае едноседмична почивка извън дома	109 018	64.0
Имало ли е домакинството затруднения при плащането навреме на следните разходи за жилището: * заем за покупка на жилището, в което живее домакинството * наем за жилището, в което живее домакинството * текущи разходи за ток, вода, отопление (без разходи за телефон) * вноски за погасяване на кредити	42 556	25.0
Може ли домакинството да си позволи, ако желае, консумация на месо, пилешко или риба (или вегетарианския им еквивалент) всеки втори ден	44 142	25.9
Позволява ли финансово състояние на домакинството да поддържа нормална температура в жилището си	35 946	21.1
Притежава ли домакинството автомобил (вкл. и служебен, който се ползва за лични нужди)	35 629	20.9
Може ли домакинството да си позволи подмяна на остаряла мебелировка	99 919	58.6
Въпроси към лица на 16 и повече години		
Наличие на интернет връзка в дома, който може да се ползва за лични нужди	19 189	14.1
Подмяна на износени дрехи със закупуването на нови	36 808	27.1
Купуването на два чифта обувки в зависимост от сезона, и/или за всички сезони	57 097	42.1
Всяка седмица да похарчите малка сума пари за лични нужди	45 222	33.3
Редовно участие в спортни и развлекателни дейности като посещения на кино, на театър, на концерт и др.	32 897	24.2
Поне веднъж месечно среща с приятели/роднини за питейе/хапване (вкл. в домашни условия)	21 561	15.9

В изследването „Статистика на доходите и условията на живот“ от 2013 г. се събират данни за материалните лишения на децата в домакинството (на възраст между 1 и 15 години). През 2024 г. в област Сливен относителният дял на децата с

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ СЛИВЕН ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

материални лишения (лишени от поне един от 13 показателя) е 51.7%, спрямо 2023 г. този показател нараства с 9.9 процентни пункта.

За безработни домакинства в изследването се считат домакинствата, чиито членове не са били заети през последните четири седмици, т.е. всички членове на домакинството на възраст 16 и повече навършени години са били или безработни, или неактивни.

Ниската икономическа активност за домакинството се изчислява като съотношението между броя месеци, в които всеки член от домакинството във възрастовата група 18 - 64 години е бил работещ през предходната година (реално отработени месеци), към общия брой месеци, които теоретично би могъл да отработи същият член на домакинството при пълна заетост. За лицата, които декларират, че работят на непълно работно време, броят на месеците се преизчислява към пълно работно време въз основа на отработените часове.

До 2020 г. показателят се изчислява за лица на възраст от 18 до 59 години, а от 2021 г. той включва лица на възраст от 18 до 64 години.

Лицата, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, се дефинират като лица от възрастовата група 0 - 64 години, живеещи в домакинство, където възрастните (18 - 64-годишните с изключение на учащите от възрастовата група 18 - 24 години) работят под 20% от техния потенциал през референтната година.

През 2024 г. в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност живеят 249.3 хил. лица на възраст 18 - 64 години, или 7.1% от населението на страната, като спрямо 2023 г. относителният им дял нараства с 0.5 процентни пункта, а делът на мъжете и жените е равен.

За 2024 г. в област Сливен в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност живеят 18.1 хил. лица на възраст 18 - 64 години, или 22.9% от населението на областта, като спрямо 2023 г. относителният им дял нараства с 10.4 процентни пункта.

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2030“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални и социални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2024 г. 30.3% от населението на страната, или 1 952.7 хил. лица, са били в риск от бедност и социално изключване. Стойността на показателя се увеличава с 0.3 процентни пункта спрямо 2023 г., като при мъжете увеличението е с 0.7 процентни пункта, а при жените остава непроменен.

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ СЛИВЕН ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

За област Сливен индикаторът сочи, че 68.6 хил. лица, или 40.2% от населението на областта се нуждае от специални грижи за справяне с бедността, социалното разслоение и изключването от активна трудова дейност. От тях 30.7 хил. души са мъже, а 37.9 хил. са жени. Спрямо 2023 г. стойността на този показател нараства с 8.3 процентни пункта.

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ СЛИВЕН ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

Методологични бележки

С Регламент (ЕС) 2019/1700 на Европейския парламент и на Съвета се определя обща рамка за европейската статистика за лицата и домакинствата, основана на индивидуални данни, събрани чрез извадки. Наблюдението за доходите и условията на живот (SILC) е част от изследванията, включени в регламента, и се отнася до събирането на съпоставима и актуална информация за моментното състояние (crosssectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването са всички обикновени домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

Размерът на извадката за 2024 г. включва 9 722 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на възраст 16 и повече навършени години. Извадката се състои от шест ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение);
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти

- Въпросник за домакинството;
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на възраст 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОИСП скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ СЛИВЕН ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Претегляне на данните

Базата данни за всяка страна съдържа следните тегла:

Домакинско тегло (целева променлива DB090) за получаване на действителния брой обикновени домакинства в страната.

Персонално тегло (целева променлива RB050) за получаване на действителния брой лица на територията на страната.

Персонално тегло за всеки член на домакинството на възраст 16 и повече навършени години (целева променлива PB040) за получаване на броя на лицата на възраст 16 и повече навършени години на територията на страната.

При изчисляване на индикаторите за бедност се използва персоналното тегло (RB050), тъй като статусът на бедност се изчислява на индивидуално ниво и целевата група се отнася към цялото население, живеещо в обикновени домакинства. За някои от индикаторите, фокусирани върху лицата на възраст 16 и повече навършени години (например „относителен дял на работещите бедни“), се използва персонално тегло (PB040) за лицата на възраст 16 и повече навършени години.

При изчисляване на индикаторите теглата се коригират с претеглящ фактор за отразяване на липсващите случаи (домакинства с нулеви доходи) в изследването (RB050a).

Поради извадковия характер на изследването за доходите и условията на живот по някои основни показатели са изчислени следните оценки в табл. 3:

3. Оценки на основни показатели през 2024 г. за област Сливен

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Население в риск от бедност и социално изключване (нова дефиниция)		
Общо	40.2	5.4
0 - 17 години	64.1	8.8
18 - 64 години	42.0	6.3
65+ години	24.4	4.1
Мъже	37.2	5.8
Жени	43.1	5.5

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ СЛИВЕН ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

3. Оценки на основни показатели през 2024 г. за област Сливен

(Продължение и край)

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Риск от бедност		
Общо	18.3	5.1
0 - 17 години	32.1	11.8
18 - 64 години	19.8	6.0
65+ години	8.2	2.7
Мъже	16.3	5.3
Жени	20.1	5.3
Материални и социални лишения (нова дефиниция)		
Общо	30.8	4.9
0 - 17 години	52.7	10.4
18 - 64 години	28.9	4.9
65+ години	22.1	3.9
Мъже	29.9	5.2
Жени	31.7	5.1

Повече информация за индикаторите за бедност и социално включване може да бъде намерена на интернет страницата на НСИ в рубриката „Социално включване и условия на живот“.